

NYN IKS

Strategisk næringsplan for Ytre Namdal 2015-2025

Nærøy, Vikna og Leka kommuner

Godkjent i styremøte Nyskaping og utvikling YN IKS

17. desember 2014

1 Innhold

Forord.....	2
1. Om Strategisk næringsplan Ytre Namdal 2015-2025.....	2
1.1. Om plandokumentet.....	2
1.2. Bakgrunn.....	3
1.3. Formål.....	3
1.4. Arbeidsform.....	3
2. Målsettinger og resultatmåling.....	3
2.1. Overordnet mål for næringsarbeidet.....	3
2.2. Målsettinger.....	4
<i>Bærekraftig utvikling.....</i>	4
2.3. Resultatmåling og revidering av strategien.....	5
3. Statusbeskrivelse Ytre Namdal.....	5
3.1. Næringsregionen.....	5
3.1.1. Matregionen.....	6
Utfordringer for landbruk.....	6
Utfordringer marin sektor.....	6
Utfordringer marin sektor.....	6
3.1.2. SMB industriregionen.....	7
Utfordringer maritim sektor.....	7
3.1.3. Serviceregionen.....	7
Utfordringer handel.....	7
Utfordringer TIFT.....	8
Utfordringer reiseliv.....	8
Utfordringer TIFT.....	8
Utfordringer reiseliv.....	8
3.2. Kunnskap og tilrettelegging.....	8
Kunnskapsutfordringer.....	9
Offentlige utfordringer.....	9
Utfordringer infrastruktur.....	9
Offentlige utfordringer.....	9
Utfordringer infrastruktur.....	9
4. Grunnlag for framtidig vekst og verdiskaping.....	9
4.1.1. Matregionen.....	9
4.2. SMB industriregionen.....	10
4.3. Serviceregionen.....	10
4.4. Viktige forutsetninger for videre vekst.....	11
4.5. Strategiske valg.....	11
<i>Bioøkonomi.....</i>	11

5. Organisering av næringsarbeidet.....	12
6. Vedlegg	13
6.1. Handlingsplan 2015.....	13
6.2. Vedleggshefte til SNP YN 2015-2025	13

Forord

Våre samlede naturressurser og vår evne til å produsere mat fra disse, er Ytre Namdals sterkeste konkurransefortrinn. Gjennom sterkt miljøfokus, tydelige prioriteringer og optimalisert bruk av regionens 6 550 km² sjø- og landarealer (Nærøy = 1 553, Vikna = 3 292, Leka = 1 705) og 3 473 km lange kystlinje, vil matproduksjon fortsatt være det viktigste grunnlaget for næringsvirksomhet i Ytre Namdal.

Strategisk næringsplan for Ytre Namdal 2015-2025 (SNP YN) synliggjør næringslivets ambisjoner om vekst basert på våre samlede ressurser og fortrinn.

SNP YN er en felles plattform for næringsarbeidet i Ytre Namdal fram mot 2025. Kommunene skal i nært samarbeid med eksisterende bedrifter, gründere og befolkning arbeide for å realisere sin felles visjon:

*Ytre Namdal er en **bærekraftig blågrønn matregion** preget av kunnskap, mangfold, samarbeid og utviklingsvilje.*

Planen er utarbeidet gjennom et grundig forarbeid i 10 tematiske arbeidsgrupper, med bred deltakelse fra regionens næringsliv. Situasjonsbeskrivelser, visjon, målsettinger og strategier gjenspeiler næringslivets ambisjoner og behov.

Ytre Namdal-kommunene – Nærøy, Vikna og Leka – har en sentral rolle i koordinering av lokalt kompetansemiljø for å koble lokalt næringsliv til nasjonale og internasjonale FoU-programmer, og sammen med partnerskapet bidra til at kunnskap og risikovillig utviklingskapital anvendes til verdiskaping i regionen. Kommunene har et særlig ansvar for å videreføre kunnskap, erfaringer og samarbeidsrelasjoner fra omstillingsarbeidet i regi av NYN IKS.

Næringsliv og regionens innbyggere har selvstendig ansvar for å støtte opp under og bidra til å nå SNP YNs mål gjennom aktiv deltakelse i konkrete prosjekter og egen utvikling.

1. Om Strategisk næringsplan Ytre Namdal 2015-2025

Kommunene eier Strategisk næringsplan Ytre Namdal 2015-2025 og har et særskilt ansvar for operasjonalisering og gjennomføring, i samarbeid med partnerskapet. Næringslivets ambisjoner er forankret i regionale, nasjonale samt internasjonale planer og lovverk. Det er viktig at kommuner og næringsliv er proaktive og samstemte når planer med betydning for Matregionen Ytre Namdal rulleres og behandles, eksempelvis Landbruksmelding for Nord-Trøndelag, Marin Strategiplan Trøndelag, Felles FoU-plan for Trøndelag og Nasjonal Transportplan.

1.1. Om plandokumentet

Strategisk næringsplan for Ytre Namdal 2015-2025 består av tre deler:

1. Strategisk del
2. Handlingsplan
3. Vedleggshefte

1.2. Bakgrunn

Kommunestyrene i Nærøy, Vikna og Leka har vedtatt at det skal utarbeides en felles Strategisk næringsplan for Ytre Namdal 2015-2025 (SNP YN). SNP YN danner grunnlaget for kommunenes næringsstrategi. Det interkommunale utviklingselskapet Nyskaping og utvikling Ytre Namdal IKS har utarbeidet SNP YN på bakgrunn av følgende mandat fra kommunene: 1) Utarbeide Strategisk næringsplan for Ytre Namdal og 2) utarbeide forslag til forretningsplan for ny enhet for det regionale næringsarbeidet med mål om at ny enhet overtar avslutningen av omstillingsprogrammet i 2015.

1.3. Formål

Utløse regionens næringsmessige vekstpotensial ved å bygge på kunnskap og erfaringer fra omstillingsarbeidet 2010-2015.

1.4. Arbeidsform

Utarbeidelse av SNP YN har vært prosjektorganisert, ledet av Marit Dille på vegne av styret i NYN IKS. Prosessen har involvert hele utviklingspartnerskapet, som foruten NYN og kommunene består av Ytre Namdal utviklingsforum, næringsliv og andre naturlige samarbeidspartnere til næringsarbeidet i regionen.

I arbeidet med planen, har det vært nedsatt 10 tematiske arbeidsgrupper med betydelig deltakelse fra privat næringsliv. Arbeidsgruppene har bestått av 3-6 personer hver, satt sammen av personer fra partnerskapet med relevant kompetanse og erfaring. Hver gruppe har hatt dedikert leder og sekretær, som sammen med PL har utgjort prosjektgruppen.

#		Leder	Sekretær	Medlemmer
1	Marin	Roald Dolmen	<i>Halvor Mortensen</i>	Sunniva Nicolaisen, Torstein Løvmo, Rune Bakke
2	Maritim	Harry Bøe	<i>Ragnar Sæternes</i>	Bjarne Hopen, Einar Eidshaug, Mikal Nordheim, Lars Halvar Nilssen
3	Teknologiintensiv forretningsmess. tj.yting (TIFT)	Beate Skillingstad	<i>Jahn Tharaldsen</i>	Terje Sæternes, Odd-Steinar Olsen
4	Reiseliv og opplevelser	Birger Brandtzæg	<i>Turid H. Finne</i>	Thomas Valø, Greta Granås, Tron Nogva
5	Landbruk	Kåre Peder Aakre	<i>Åsmund Myrvang</i>	Gaute Horseng, Randi Hansen, Per Helge Johansen
6	Off. tjenester	Arnt Wendelbo	<i>Dag Roar Opdahl</i>	Jens Reidar Husby, Helge Thorsen, Ingunn Lysø
7	Service og handel	Kjell Skjevelnes	<i>Gretha Aa. Nordbøe</i>	Geir Kongensøy, Ole P. Fjær, Jarle Strandvahl
8	Offshore	Reinert Eidshaug	<i>Per Arne Sørli</i>	Ole A. Holm, Bjørn Egil Sørensen, Tor Henning Jørgensen
9	Kompetanse, utdanning og FoU	Vibecke Bondø	<i>Ragnar Sæternes</i>	Bjørn Ola Holm, Aina Hildrum, Marit Stovner, Kjartan Åsebø, Frode Lauritzen
10	Infrastruktur	Steinar Aspli	<i>Jostein Brå Vardehaug</i>	Susanne Bratli, Paul Ingvar Dekkerhus, Per Helge Johansen

2. Målsettinger og resultatmåling

2.1. Overordnet mål for næringsarbeidet

Utløse regionens næringsmessige vekstpotensial.

2.2. Målsettinger

Ytre Namdal er en **bærekraftig blågrønn matregion** preget av kunnskap, mangfold, samarbeid og utviklingsvilje.

Fram mot 2025 innebærer dette følgende konkrete delmål:

Bærekraftig matproduksjon

- *Optimalisert arealforvaltning*
- *Bærekraftig matproduksjon på 300 000 tonn/år*
- *Førstehåndsverdi MNOK 8 000*
- *Landets ledende på andre arter enn laks og foregangsregion på utnyttelse av marint restråstoff*
- *1350 ansatte i matproduksjon (20 % vekst)*
- *Trøndelags mest attraktive arbeidsregion innen marin sektor*
- *All egenprodusert sjømat prosesseres og selges fra YN*

Bærekraftig industri

- *Styrke innovasjonskraften i leverandørnæringer til matregionen*
 - *I tet på å utvikle og ta i bruk grønn teknologi*
 - *Et lite, spesialisert cluster skal være i tet på utvikling og produksjon av havbruksfartøyer og tilhørende hjelpeteknologi*
 - *Foregangsregion på utnyttelse av marint restråstoff*
- *Etablere og utvikle 50-80 offshorerelaterte arbeidsplasser i tilknytning til Nærøysundet*
- *Øke antall havneanløp med 7,5 % (2013: 15 439)*

Bærekraftig service

- *Et kunnskapsledende servicetilbud tilpasset Matregionen, og en attraktiv boregion*
- *TIFTs kundeservicebedrifter skal ha minimum 500 ansatte, hvorav 20 % høyskoleutdannede*
- *Doble omsetningen innen reiseliv og opplevelser til MNOK 77*
- *Økt varehandel (+19 %) til NOK 73.500 pr innbygger, blant annet gjennom å redusere handelslekkasje med MNOK 60.*

Bærekraftig kunnskap

- *Felles utviklingskontor som representerer YN i nærings saker*
- *Etablert blågrønt FoU-selskap i tett samarbeid med verdensledende kunnskapsmiljøer i Trøndelag, Norge og internasjonalt*
- *Marint FoU-senter med fokus på nye arter*
- *FoU-lab etablert innen TIFT-området*
- *Ledende innen nisjer på maritim- og havbruksrelatert (videre)utdanning i Norge*
 - *Internasjonalt utdannings senter for skipsoffiserer med uteksaminerte årskull på 50 dekkoffiserer og 38 maskinoffiserer.*
 - *Ledende innen simulortrening. Sikkerhetssenteret Rørvik AS utsteder 2 000 kursbevis årlig.*
- *Ledende på nettbasert undervisning*
- *Høgskoleutdanning innenfor strategisk viktige næringsområder*
 - *Marin sektor*
 - *Maritim sektor*
 - *TIFT og service*

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling imøtekommer dagens og framtidens behov ved at økonomisk- og sosial utvikling og miljøvern samvirker og gjensidig forsterker hverandre.

Bærekraftig infrastruktur

- *Framtidsrettede produksjons- og næringsarealer*
- *Effektive, bærekraftige multimodale logistikkøysninger*
 - *Tilfredsstillende veiforbindelse til E6, fergesamband, tilfredsstillende havnearealer med RORO-rampe, utbygging av flyplass mv.*
- *Bærekraftig intern infrastruktur i bo- og arbeidsregionen*
- *Bærekraftig og sikker vann- og energiforsyning*
- *Tilfredsstillende IKT og mobildekning*
- *Attraktive botilbud og fritidsområder*

2.3. Resultatmåling og revidering av strategien

For å dokumentere resultater, effekter og måloppnåelse fra Strategisk næringsplan for Ytre Namdal 2015-2025 (SNP YN), skal det utarbeides en årlig rapport med indikatorer som ivaretar resultatvurdering både på planens langsiktige hovedmålsettinger og kortsiktige målsettinger formulert i de årlige handlingsplanene. Ansvarlig for endelig valg av indikatorer og utarbeidelse av den årlige rapporten tillegges NYN/samordnet enhet for næringsutvikling, med Ytre Namdal Utviklingsforum (YNU) som referansegruppe, og behandles av Ytre Namdal regionråd/Kystgruppen.

SNP YN rulleres annethvert år. NYN/samordnet enhet for næringsutvikling har ansvar for rulleringen, med YNU som referansegruppe. Anbefaling til revidert SNP YN legges fram for Ytre Namdal regionråd/Kystgruppen til behandling.

Samordnet enhet for næringsutvikling (NYN)/YNU utarbeider og vedtar årlig handlingsplan for SNP YN, med orientering til Ytre Namdal regionråd/Kystgruppen og kommunene.

3. Statusbeskrivelse Ytre Namdal**3.1. Næringsregionen**

Næringsregionen Ytre Namdal omfatter kommunene Nærøy, Vikna og Leka. Regionen har 10 000¹ innbyggere pr 2013. Om lag 5 100² personer (51 prosent) er i jobb, ca. 350 (6,8 %) av disse har sitt arbeid utenfor regionen. Av de tre kommunene, har kun Vikna netto innpendling (260).

Sysselsettingseffekt (alle næringer, bosted og arbeidssted), SSB – korrigeret med 110 stk SinkaBerg-Hansen

Næringsområde	Total %	Nærøy %	Vikna %	Leka %
<i>Helse og sosialtjenester</i>	18,28	18,61	17,78	20,14
<i>Jordbruk, skogbruk og fiske</i>	14,62	13,66	13,11	34,89
<i>Varehandel</i>	11,07	10,44	12,44	3,96
<i>Industri</i>	10,37	10,44	11,48	0,36
<i>Transport og lagring</i>	9,03	10,44	7,35	12,95
<i>Undervisning</i>	8,14	8,56	8,14	5,04
<i>Forretningsmessig tjenesteyting</i>	7,38	5,34	9,72	2,52
<i>Bygg og anlegg</i>	5,47	6,73	4,55	3,96
<i>Off. adm, forsvar, sosialforsikring</i>	4,61	6,25	2,71	8,63
<i>Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift</i>	2,55	2,98	2,25	1,80
<i>Informasjon og kommunikasjon</i>	2,52	0,82	4,22	0,72

¹ SSB 2013

² SSB 2012

<i>Personlig tjenesteyting</i>	2,27	1,44	3,05	1,80
<i>Overnatting og servering</i>	1,26	0,82	1,50	2,52
<i>Elektrisitet, vann og renovasjon</i>	0,88	1,97	0,00	0,36
<i>Bergverksdrift og utvinning</i>	0,48	0,43	0,58	0,00
<i>Finansiering og utvinning</i>	0,48	0,48	0,58	0,00
<i>Uoppgitt</i>	0,57	0,58	0,58	0,36

Som tabellen viser, er det forskjeller i nærings sammensetningen mellom kommunene. I Nærøy og Vikna er sysselsettingen fordelt på langt flere næringsområder enn i Leka, hvor hele 55 prosent av sysselsettingen skjer innenfor helse/sosial og jordbruk/skogbruk/fiske. Vikna skiller seg ut med en relativt stor andel av sysselsetting innenfor forretningsmessig tjenesteyting og informasjon/kommunikasjon (TIFT-området), og en betydelig høyere andel av unge arbeidstakere.

Næringsgrunnlaget i Ytre Namdal baserer seg på tilgjengelige naturressurser på land og i havet, eller produkter og tjenester som støtter opp under denne virksomheten. Noe forenklet, kan næringsregionen deles inn i

- **Matregionen**

Utfordringer for landbruk

- Liten kapitaltilgang
- Rekruttering
- Rammevilkår

- **SMB industriregionen**
- **Serviceregionen**

3.1.1. Matregionen

Primærnæringene er viktige for Ytre Namdal. Gjennom hundrevis av år har blå og grønne naturressurser dannet grunnlaget for matproduksjon i betydelig omfang og utvikling av både servicenæringer og nye næringer.

Utfordringer marin sektor

- Gode regionale arealplaner
- Rekruttering av lokal, kvalifisert arbeidskraft
- Biologiske utfordringer

Landbruk (inkl. skogbruk og fiske) står for 14,6 prosent av sysselsettingen i Ytre Namdal, og er betydningsfull også i forhold til bosettingsmønster og aktivitet i regionen, samt ivaretagelse av kulturlandskapet. I Leka er primærnæringene selve hjørnesteinvirkningen, og står for nær 35 prosent av sysselsettingen. Den direkte omsetningen fra landbruket i regionen var i 2010 på om lag 250 millioner kroner, og aktørene bidro i 2013 til norsk matproduksjon med 23 000 tonn melk, 1 000 tonn storfekjøtt, 197 tonn svinekjøtt og 47 tonn sauekjøtt. I tillegg avvirkes det nærmere 3 000 m³ skog. Utviklingsprosjektet Landbruk i Leka er igangsatt med planer om utvidelse til hele Ytre Namdal.

Det er 146 registrerte fiskere på blad B i fiskermanntallet fra Ytre Namdal. Størsteparten av de om lag 180 fiskebåtene som er registrert i Nord-Trøndelag, er hjemmeværende i regionen. Rørvik Fisk og Fiskmatforretning AS (RFF) er eneste hvitfiskmottak med om lag 45 årsverk. Bedriften tok i 2013 i mot totalt 2 572 tonn hvitfisk, 1 374 tonn stavsild og 1 728 tonn sild/makrell og 166 tonn krabbe.

53 av 87 registrerte konsesjoner (2012) i Nord-Trøndelag produserer i regionen. 12 av disse eies utenfor regionen, og laksen fra disse fraktes ut av Ytre Namdal for slaktning og videreforedling. De 53 konsesjonene hadde i 2013 en samlet produksjon på 101 000 tonn rund

vekt. Lakseeksport har de siste årene vokst med om lag 10 % i året, og antas å vokse videre. Driftsmarginer ligger på 20-30 %.

3.1.2. SMB industriregionen

Ytternamdalingen har til alle tider hatt behov for redskaper til å utnytte naturressursene. I takt med utviklingen av primærnæringene, har det vokst fram næringsmiddel- og mekanisk industrivirksomhet. Mens næringsmiddel-industrien knyttet til landbruk i stor grad har forsvunnet, har marin og maritim industri befestet posisjonen – dog gjennom omfattende omstruktureringer.

Utfordringer maritim sektor

- Risikovillig kapital
- Innovasjonskraft

Nærmere 100 000 tonn oppdrettsfisk slaktes ved regionens tre slakterier, alle lokalisert nært Nærøysundet. Slakting og videreforedling av fisk bidrar til stor sysselsetting. Havbruk, som i seg selv er sterkt industrialisert, har overtatt som motor i regionalt næringsliv, og har stor betydning for leverandørvirksomhet og ny industri; f.eks tar Vital Rørvik seg nå av slog og avskjær fra næringa, og flere

gründervirksomheter er etablert med utgangspunkt i produksjon av utstyr for havbruks- og sjømatnæringa.

Fra 2008 t.om. 2012 økte omsetningen i rederi-, tjenester-, utstyr- og verftsvirksomheten med 58 prosent, fra 462 til 729 millioner kroner og med en gjennomsnittlig resultatgrad på 9 prosent i perioden. I likhet med landet for øvrig, er rederiene lokomotivet for den maritime næringsutviklingen også i Ytre Namdal. I 2012 nådde rederiene en ekstraordinær resultatgrad på hele 27 prosent!

I perioden 2008-2013 gikk omsetningen i verftsindustrien fra 78 til 139 millioner. Regionale aktører retter seg spesielt mot oppdrett og fiskeri. Verftsindustriens utfordringer knyttet til det norske kostnadsnivået, løses globalt. Arbeidsintensive operasjoner flagges ut, mens kunnskapsintensive deler av virksomheten som konsept, design, engineering og sammenstilling av moduler skjer hjemme. Systemintegrasjon, operativ nærhet – ikke minst til havbruksnæringen – og flat organisasjonsstruktur er et konkurransefortrinn i Ytre Namdal.

Geografisk sett har Ytre Namdal optimal beliggenhet mtp. etablering av ulike basefunksjoner samt service-, og vedlikeholdstjenester rettet mot offshore virksomhet utenfor Trøndelags- og Helgelandskysten. I fylkesrådets politiske plattform heter det «*Vi vil arbeide aktivt for å sikre nordtrøndersk verdiskaping basert på olje- og gassforekomstene i Norskehavet (...) Vi vil arbeide for at Lauvøya, Vikna blir utredet som ilandføringssted ved gassutvinning i Norskehavet*». Fra siste halvdel av 1980-tallet har det vært flere satsinger og prosjekter med mål om etableringer rettet mot ilandføringsalternativer og basevirksomhet, uten at dette har ført fram. Til tross for at mer av virksomheten og offshore aktivitet er kommet nærmere, mangler regionen kompetanse innen offshorerettet virksomhet og ingen leverandørindustri, vedlikeholds- eller servicevirksomhet er etablert i regionen. Ytre Namdal har heller ikke direkte kontaktpunkter ifht. plan- og beslutningsprosesser som kjøres i regi av operatørselskapene.

Utfordringer handel

- Suksessgrad i Matregionen
- Rekruttering
- Ekstern konkurranse

3.1.3. Serviceregionen

Private virksomheter i Ytre Namdal leverer en rekke servicetjenester. De siste årene har servicetjenester knyttet opp mot matproduksjon, som for eksempel IKT, el-tjenester, veterinær,

sikkerhets- og kvalitetssystemer, hatt vekst. Servicedelen av blå sektor er i dag kanskje regionens største vekstnæring.

Utfordringer TIFT

- Utvikle bransje/fagmiljøer
- Bostedsattraktivitet

behov.

De siste tiårene har såkalt teknologiintensiv forretningsmessig tjenesteyting (TIFT) vokst fram i kjølvanet av Telenors etablering av

Utfordringer reiseliv

- Organisering/rollefordeling
- Infrastruktur
- Produktutvikling, salg/marked

Det lokale handelsområdet har om lag 10 000 innbyggere. I tillegg er Bindal og sørlig del av Helgeland naturlig kundegruppe. Handelsnæringen gir tilbud til innbyggere og de fleste bransjer, inkl. kapitalvarer som biler og landbruksredskaper. Samlet dekker faghandelen i kommunesentrene Kolvereid og Rørvik de fleste

regionen. Virksomheten i Ytre Namdal finner 84 prosent av markedet sitt nasjonalt og lokalt. De to store TIFT-næringene er telekommunikasjon og forretningsmessig tjenesteyting. Bransjen er en viktig demografisk bidragsyter, med nær 50 % av de ansatte under 40 år og en overvekt av kvinner sysselsatt. Vikna kommune har den største andelen av de sysselsatte.

Reiseliv- og opplevelsesnæring er pekt på som potensiell vekstnæring i Ytre Namdal. Regionen har en håndfull profesjonelle aktører, og flere små aktører som driver tilleggsnæring. Ytre Namdal har en viss markedsposisjon innen fisketurisme (internasjonalt marked), samt kyst og kystkultur (Norveg og Sør-Gjæslingen) i lokalt/regionalt marked. Geopark-satsing med mål om internasjonal status er igangsatt. Overnatting på camping og hyttegrender dominerer. Ytre Namdal er i dag ikke tydelig som reisemål, og bransjen er fortsatt fragmentert og sårbar, men regionen har nå samlet seg om felles regional reiselivsstrategi.

3.2. Kunnskap og tilrettelegging

Rike naturressurser danner det viktigste grunnlag for verdiskaping og sysselsetting i Ytre Namdal. Ressursene må forvaltes med langsiktig klokskap. Gjennom flere tusen år har vi utviklet nødvendig kunnskap gjennom å leve tett på og med naturen. Kombinasjonen av verdiskapningsfaktorene *naturressurser* og *kompetanse* har bestemt matregionen Ytre Namdals næringsuksess og velferdsnivå.

Kompetanse måles ulikt, men gjerne ut fra prosentvis utdanningsnivå i et område.

Radetiketter	1750 Vikna	1751 Nærøy	1755 Leka	Totalt
Videregående skole (nivå 3-5)	46,08 %	47,09 %	45,32 %	2209
Grunnskole (nivå 1-2)	28,88 %	30,21 %	26,62 %	1394
Universitets- og høgskoleutdanning, 1-4 år (nivå 6)	17,07 %	17,03 %	21,58 %	823
Uoppgitt utdanning (9)	5,43 %	2,98 %	5,04 %	206
Universitets- og høgskoleutdanning, over 4 år (nivå 7-8)	2,55 %	2,69 %	1,44 %	121
Totalt	2396	2079	278	4753

Tabellen viser utdanningsnivå i YN (NVF Pilotprosjekt rekruttering, 2014)

I næringsssammenheng må kompetansesituasjonen vurderes ut fra flere faktorer, da utdanningsnivå i seg selv ikke er utløsende for et bærekraftig næringsliv. Regionens utdanningsaktører er i dag.

- Ytre Namdal videregående skole; 7 utdanningsprogrammer
- Val videregående skole; akvakultur- og landbruksrettede utd.programmer
- Ytre Namdal fagskole
- Sikkerhetssentret Rørvik
- Norsk E-læring (YNVIS); Spesialisert på digitale utdanningstilbud

Offentlige utfordringer

- Økonomi
- Rekruttering
- Kompetanse

Ingen høgskoletilbud tilbys i regionen i dag, heller ikke innenfor våre strategisk viktige næringer. Men flere bedrifter i regionen deltar i regionale og nasjonale kunnskapsnettverk, og har samarbeidsrelasjoner inn mot viktige kompetanseklynger for sine bransjer. Fire bedrifter

har tegnet intensjonsavtale bak en søknad til Global Centre of Expertise (GCE).

Utfordringer infrastruktur

- Tydelige og omforente prioriteringer
- Pådriverkraften for tilstrekkelige bevilgninger

Kommunene skal ivareta flere viktige oppgaver knyttet til nærings- og arbeidsliv, som

tilrettelegger for og eier av infrastruktur, tjenesteyter og serviceorgan, kjøper av varer og tjenester og partner i sammensatte utviklingsoppgaver. Spesielt er teknisk etat viktig for bedriftene. Manglende personellressurser og frie midler har begrenset kommunenes evne til å innta en proaktiv rolle som næringsutvikler i den grad som næringslivet ønsker. De har likevel som ambisjon at Ytre Namdal skal oppleves som serviceorientert og konkurransedyktig, og arbeider med å gjøre sine organisasjoner bevisste sin rolle og betydning for næringsutviklingen.

Kommunikasjon og samferdsel er avgjørende rammevilkår for næringsutvikling, ikke minst for Matregionen Ytre Namdal som alene står for om lag halvparten av Nord-Trøndelags eksportverdi. Det jobbes derfor aktivt for å sikre regionen tilfredsstillende kommunikasjoner;

- Havnesamarbeid; regionalt havneselskap etablert
- Kysthavnalliansen mellom Ytre Namdal og Hitra/Frøya – sjømateksport til Europa på kjøll
- Flyplass-prosjekt for utvidelse av rullebane og tilfredsstillende rutefrekvens
- Regionalt infrastrukturprosjekt; fokus på vei, båt, bredbånd
- Prøveprosjekt med hurtigbåtrute Ytre Namdal – Sør-Helgeland

4. Grunnlag for framtidig vekst og verdiskaping

Naturressursene og ytternamdalingene er regionens aller sterkeste konkurransefortrinn. Matregionen Ytre Namdal danner allerede grunnlag for store deler av den øvrige verdiskapingen i regionen, og vil i overskuelig framtid være det viktigste fundamentet for næringsvirksomhet i Ytre Namdal.

4.1.1. Matregionen

Matregionen Ytre Namdal står i dag for en betydelig produksjon av sjømat og landbruksvarer, både til regionale, nasjonale og internasjonale markeder. Matprodusentene i regionen representerer en mangfoldig næringsstruktur, fra enkelpersonforetak

Kunnskapsutfordringer

- Kunnskapsinvesteringer
- Kunnskapssamarbeid
- Rekruttering

til mellomstore bedrifter og børsnoterte konserner. Matregionen har sterke fagmiljøer med høy realkompetanse, og gryende klyngedannelse innenfor blå sektor.

Det allsidige næringspekteret, kunnskapen og tradisjonene i regionen gjør at det fortsatt er riktig å utvikle og styrke matregionen Ytre Namdal. Befolkningsveksten både i Norge og globalt vil i årene framover øke etterspørselen etter sunn mat produsert på en bærekraftig måte. Det gjør ytternamdalske matprodusenter i dag, og regionen har potensial til å produsere enda mer. Basert på regionens samlede kunnskap om matproduksjon, ligger det uforløste innovasjons- og bioøkonomiske muligheter i skjæringspunktet mellom landbruks- og sjømatproduksjon – den blågrønne produksjonen.

Kystfiskerne preger regionens fiskerinæring. Havbruksnæringen har fram til i dag vært sterkt dominert av laks, mens landbruk domineres av melk. Ytre Namdal er derfor sårbar ifht. konjunkturedringer og rammevilkår, biologiske og klima-/miljøutfordringer.

Rammevilkårene for ulike matproduksjoner er forskjellige. De essensielle utviklingsfaktorene vil likevel være tilgang til produksjonsarealer, dyktige produsenter, tilgang til markeder og tilstrekkelige finans- og kompetanseressurser til å videreutvikle nye, regionale matnæringer og øke eksisterende produksjonsvolumer.

4.2. SMB industriregionen

SMB industriregionen er bygget opp rundt matproduksjonen, enten det gjelder produksjon av båter til havbruks- og fiskerinæringen, foredling av råvarer og restråstoff eller annen mekanisk industrivirksomhet. Utviklingen i den havbruksrelaterte delen av leverandørindustrien er prisgitt fortsatt suksess i laksenæringen, mens deler av verftsindustrien er avhengig av framtidig lønnsomhet og rekruttering til fiskeriene.

Regionen har allerede erfart at konjunkturer, makrotrender og politiske beslutninger kan føre til store omveltninger, blant annet innen meieri og lakseskaktning. Ensrettingen i industribedriftenes basismarkeder (laksenæring, kystfiske, landbruk) gjør SMB industriregionen sårbar.

Samtidig er industribedriftenes nærhet til og kunnskap om sine primærkunder/markeder et viktig konkurransefortrinn. Kunnskapen enkeltbedrifter og -personer besitter, er industriens viktigste ressurs. Denne spisskompetansen kan, gjennom samarbeid på tvers av bransjer og kunnskap (FoU), bidra til å skape nye produkter – slik vi ser innenfor leverandører til laksenæringen. Gjennom strategisk utvikling av kompetanse og innovasjonskraft, kan SMB industribedriftene utvikle nye produkter for eksisterende og nye markeder. Som et eksempel kan regionens maritime kompetanse rettes mot kystnær offshore, dersom strategiske partnerskapsallianser kan utvikles. Flere markeder vil gjøre SMB industriregionen mer robust.

Industribedriftene og matprodusentene har sammenfallende behov for infrastruktur, men vil kunne ha interessekonflikter knyttet til arealbruk.

4.3. Serviceregionen

Regionens mat- og industribedrifter utgjør et stort og viktig marked for service- og handelsbedrifter i Ytre Namdal. Vekst innenfor handels- og servicenæringen vil derfor være nært knyttet til utviklingen av mat- og industrinæringene.

Den største enkeltnæringen innenfor servicenæringene, er TIFT. En gryende klynge av TIFT-bedrifter har gjennom år levert gode resultater, og ført til at flere nasjonale og internasjonale selskaper har etablert virksomhet i regionen. Området bidrar positivt til arbeidsmarkedet både demografisk og kjønnsmessig. Leder- og gründerskap samt prestasjonskultur innenfor et sterkt fagmiljø er blitt et konkurransefortrinn det kan bygges videre på. God infrastruktur innen IKT, samferdsel og bolig, samt tilgang på arbeidskraft pekes på som viktige forutsetninger for videre

utvikling. Samtidig vil TIFT-bransjens kunnskap kunne utnyttes til innovasjoner og vekst rundt regionens andre, viktige næringer.

En rekke servicebedrifter i Ytre Namdal baserer seg også på natur som råvare. Tydeligst er dette innen reiselivsnæringen. Grunnlaget for utviklingen av reiselivs- og besøksnæringen er avhengig av fortsatt tilgang på formålstjenlige arealer, som må avklares ifht. øvrig arealbehov. Samarbeid med landbruket er viktig både for å holde kulturlandskapet i hevd og bidra med ressurser, kunnskap og arbeidskraft i utvikling.

Øvrig handels- og servicevirksomhet er avhengig av de øvrige, toneangivende næringer og regionens samlede befolkningsutvikling. Gjennom satsing på profesjonalisering og kompetanseutvikling av tilbudene til Matregionen og Industriregionen Ytre Namdal, vil en kunne utvikle tjenester som også er salgbare utenfor egen region. For varehandelen vil slik profesjonalisering bidra til å redusere handelslekkasjen.

4.4. Viktige forutsetninger for videre vekst

Gjennom forarbeidet til SNP YN peker næringsliv ut viktige forutsetninger for videre vekst:

- Bærekraftig forvaltning av naturressurser og forutsigbare rammebetingelser
- Felles planer og strategier, hvor SNP YN er det viktigste regionale styringsdokumentet.
- Tilgang til og samarbeid om ny kunnskap for økt innovasjonskraft.
- Rekruttering: Fremragende bedrifter er viktig for arbeidsregionen, men Ytre Namdal må også være attraktiv utenfor arbeidstid.
- Effektiv infrastruktur er grunnleggende premiss for eksportregionen.
- Internasjonalisering for kunnskap, rekruttering og innovasjonskraft.
- Bevare og utvikle lokalt eierskap for økt lokal innovasjonskraft.
- Tilgang til risikovillig kapital.

4.5. Strategiske valg

Ytre Namdal er en **bærekraftig blågrønn matregion** preget av kunnskap, mangfold, samarbeid og utviklingsvilje. I perioden 2015-2025 jobbes det etter fem vedtatte strategier:

1. **Bærekraftig matproduksjon**
2. **Bærekraftig industri**
3. **Bærekraftig service**
4. **Bærekraftig kunnskap**
5. **Bærekraftig infrastruktur**

Bioøkonomi

Betegner en mer ressurseffektiv, bærekraftig og lønnsom produksjon fra naturressursene, inkludert alternativ utnyttelse av biomateriale i industrielle prosesser.

De valgte hovedstrategiene spisser og tydeliggjør hovedretningene for regionens næringsarbeid:

1 Bærekraftig matproduksjon

Framtidig vekst og verdiskaping i Ytre Namdal er uløselig knyttet til matproduksjon. Hovedstrategien for næringsarbeidet vil derfor være å prioritere og legge til rette for mer ressurseffektiv, bærekraftig og lønnsom matproduksjon gjennom sterkt fokus på:

1. Matvaresikkerhet, miljø og dyrevelferd
2. Optimaliserte produksjonsarealer, -teknologi og -metodikk
3. Rekruttering til verdikjede matproduksjon
4. Klyngeutvikling med aktiv deltakelse i utvikling av kunnskapsbasert bioøkonomi

2 Bærekraftig industri

Matregionens fortrinn skal utnyttes gjennom målrettet satsing på leverandørindustri med vekt på:

1. Økt innovasjonskraft gjennom samarbeid
2. Satsing på nyetableringer og gründere
3. Styrket fokus på bærekraftig miljøteknologi
4. Aktiv deltakelse i utvikling av kunnskapsbasert bioøkonomi

3 Bærekraftig service

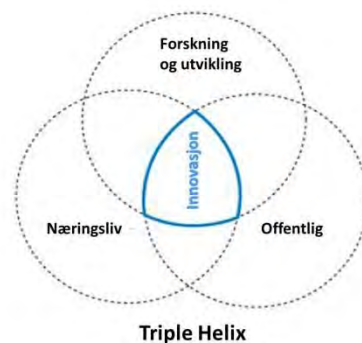
Ytre Namdal skal styrke Matregionens konkurransekraft gjennom nærhet og god tilgang til service- og kunnskapstjenester av høy kvalitet, ved å:

1. Satse på nye og eksisterende, lokale servicebedrifter
2. Tilrettelegge for etablering av fremragende og strategisk viktige tilbydere
3. Rekruttere til verdikjedene service og offentlig
4. Utvikle og profilere attraktive boløsninger og aktivitetstilbud

4 Bærekraftig kunnskap

Kunnskapsbasert innovasjon er et viktig virkemiddel for økt konkurransekraft og verdiskaping innen matproduksjon, industri og service. YN skal sikre tilgang og nærhet til den essensielle kunnskapen gjennom:

1. Videreutvikle og styrke utdanningstilbudene ved Val videregående skole og Ytre Namdal videregående skole/Ytre Namdal fagskole innen matproduksjon, maritim sektor og service
2. Etablere høgskoleutdanning innenfor næringsområdene marin, maritim, TIFT og service
3. Bygge videre på etablert kompetanse innen simulatorentrening/nettbasert undervisning og etterutdanning for marin/maritim sektor
4. Utvikle attraktivt FoU-miljø/klynger med kunnskap, kapasitet og nettverk (triple helix) til å:
 - a. Trekke nasjonale og internasjonale utviklingsaktører og -prosjekter innen blågrønn matproduksjon, maritim- og TIFT-sektor til regionen
 - b. Anvende ny FoUoI-kunnskap i bærekraftig verdiskaping i Ytre Namdal
 - c. Nyskaping gjennom kobling av bransjevise kunnskapsfortrinn

5 Bærekraftig infrastruktur

Arealer og infrastruktur er essensielt for en eksportrettet matregion. Strategi for infrastruktur har to naturlige fokusområder:

1. Offensiv, framtidsrettet arealplanlegging for Matregionen
2. Regionalt samarbeid om handlingsplan for infrastruktur (rulleres årlig)
 - a. Bærekraftig intermodal godstransport (bil, båt, fly og bane)
 - b. Mobil og IKT
 - c. Bærekraftig og sikker vannforsyning
 - d. Bærekraftig og sikker energiforsyning
 - e. Kollektivtransport

5. Organisering av næringsarbeidet

SNP YNs målsettinger krever stor innsats og samarbeid mellom enkeltpersoner, bedrifter, utviklingsmiljøer og det offentlige. Kommunene har særlig ansvar for operasjonalisering av SNP YN, i tett samarbeid med næringslivet.

SNP YN er næringslivets bestilling til det regionale næringsarbeidet. Regionens næringsforening(er) vil være bedriftenes viktigste stemme og pådriver i gjennomføring av strategi og handlingsplaner. Næringslivet ønsker en samordning av regionalt næringsarbeid. Følgende funksjoner og oppgaver er definert som essensielle:

Funksjon	
1	Regionalt utviklingskontor med oppfølgingsansvar for SNP YN
2	1. linjetjeneste
3	Forvaltning av næringsfond
4	Omdømmebygging, profilering, rekruttering
5	Arenautvikling og nettverksdrift
6	Initiere og gjennomføre regionale utviklingsprosjekter
7	Bransjekoordinator med fagkompetanse og nettverk
8	2. linjetjeneste – kompetansemiljø/næringsutvikling
9	Kompetanseutvikling

I tillegg til de generelle og regionale utviklingsoppgavene som anbefales utøvd gjennom en samordnet enhet, påpeker næringslivet viktigheten av å utvikle spisskompetanse gjennom tripple helix-samarbeid og klyngeutvikling innen våre hovedsatsingsområder:

- 1) Bærekraftig matproduksjon**
- 2) Bærekraftig industri**
- 3) Bærekraftig service**

Gjennom samordning av regionens utviklings- og kompetanseaktører, skal regionen skape et regionalt utviklingsmiljø som kan samarbeide med tyngre kompetanseaktører og bidra til mer kunnskapsbasert innovasjonskraft og bærekraftig vekst i nytt og eksisterende næringsliv. Utviklingsoppgaver skal søkes løst gjennom allianser og samarbeid innad i egen region, og med eksterne FoU-miljøer gjennom påvirkning av relevante offentlige planer og aktiv bruk av utviklingsprogrammer og virkemidler. YN skal være en aktiv deltaker i FoUoI-regionen Trøndelag. Ved valg av eksterne FoUoI-samarbeidspartnere skal muligheten for å anvende ny kunnskap til verdiskaping lokalt veie tungt.

NYN IKS er ansvarlig for utforming og gjennomføring av organisering av samordnet næringsapparat. SNP YN legger til rette for framvekst av kommersielle tilbydere av kunnskap og utviklerkompetanse lokalt.

6. Vedlegg

6.1. Handlingsplan 2015

6.2. Vedleggshefte til SNP YN 2015-2025